

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ В ПАЛІАТИВНІЙ І ХОСПІСНІЙ МЕДИЦИНІ

У науковій статті розкрито питання адміністративно-правового регулювання надання паліативної та хоспісної медицини в Україні та відповідності нормативних актів міжнародним стандартам.

Ключові слова: адміністративне право, паліативна та хоспісна допомога, медичне право, пацієнт, права і свободи громадян.

**Бабійчук
Ольга Михайлівна**

юрисконсульт, асистент кафедри паліативної та хоспісної медицини, заступник директора Навчально-науково-методичного центру паліативної та хоспісної медицини Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика, експерт Державного Експертного Центру Міністерства охорони здоров'я України

Адміністративно-правове регулювання – це спеціальний юридичний механізм впливу адміністративного права на поведінку і діяльність його суб'єктів. Механізм адміністративно-правового регулювання – це засоби функціонування єдиної системи адміністративно-правового регулювання з метою забезпечення прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, функціонування громадянського суспільства і держави. Найважливішими засобами механізму адміністративно-правового регулювання є нормативні та індивідуальні акти. Ці акти відповідають двом рівням адміністративно-правового регулювання: по-перше, складають загальні правила поведінки людей, по-друге – утворюють індивідуальні акти, що визначають на основі адміністративно-правової норми права й обов'язки конкретних учасників у правовідносинах. Акт застосування норми адміністративного права включається до механізму адміністративно-правового регулювання як засіб індивідуальних прав, обов'язків і заходів юридичної відповідальності.

Сучасний стан розвитку України як нової держави на європейській мапі характеризується кардинальними змінами та принциповими перетвореннями в економічній, адміністративно-політичній і соціальній сферах життя. Разом із тим на тлі суттєвих соціально-економічних зсувів, що стосуються усіх верств

населення нашої держави, законо-
мірно виникли нові проблемні пи-
тання, насамперед у соціальному
бутті людей, особливо в системі охо-
рони здоров'я, що вимагають суттєво
нових державних рішень. Підґрунтям
таких рішень і відповідних адміні-
стративних кроків мають стати адек-
ватне юридичне забезпечення медич-
ної діяльності, розвиток медичного
права як окремого напрямку в адмі-
ністративному і цивільному праві
та комплексі законів і нормативних
актів про охорону здоров'я в Україні.

Особливого медико-соціального
значення та актуальності в загаль-
ній проблематиці медичного права
набуває адміністративно-правове за-
безпечення надання паліативної та
хоспісної допомоги (далі – ПХД)
(Ю. Губський, А. Царенко, О. Бабій-
чук, А. Шевчик, І. Сенюта, Я. Радиш,
О. Віннік). За визначенням ВООЗ [15,
с. 43], паліативна допомога (palliative
care) – це напрямок медичної допо-
моги та соціальної опіки, що засто-
совується щодо пацієнтів з важкими
невиліковними хворобами та обмеже-
ною тривалістю (за прогнозом) життя.

Актуальність проблеми, що роз-
глядається, значно зросла вже у дру-
гій половині, а особливо – наприкінці
XX сторіччя, у зв'язку з глибокими
демографічними та соціальними змі-
нами, що відбуваються в більшості
постіндустріальних країн світу, зокре-
ма в Україні, і полягають у поста-
рінні населення зі значним накопи-
ченням у популяціях осіб похилого
та старечого віку та пов'язаними з
цим суттєвими зрушеннями в струк-
турі захворюваності та смертності
населення.

З постарінням населення збіль-
шуються важкість і тривалість хво-
роб, від яких страждають особи по-
хилого та (особливо) старечого віку,
та істотно змінюється розподіл но-
зологічних форм захворювань, від
яких люди йдуть із життя – фактично
епідемія захворюваності та смерт-
ності, що вже сьогодні накладає нові
складні організаційні та фінансові
проблеми на всі національні системи
охорони здоров'я країн, яких це сто-
сується. Виник особливий, невідомий
раніше в історії цивілізації медико-
соціальний парадокс [3, с. 3]: «до-
даткові роки життя», якими людство
зобов'язано успіхам наукової меди-
цини та вдосконаленням системи охо-
рони здоров'я в розвинених країнах,
відзначаються важкою інвалідністю
пацієнтів похилого та старечого віку,
що потребують особливої допомоги з
боку інших членів сім'ї та/або спеці-
ального медико-соціального догляду
з боку держави та суспільства.

Виходячи з наведеного, завдан-
ням нашого дослідження стало ви-
вчення на підставі компаративного
аналізу наявної нормативно-право-
вої бази паліативної та хоспісної до-
помоги в світі та в Україні (щодо
адміністративно-правового забезпе-
чення дотримання прав пацієнтів із
важкими невиліковними хворобами
в термінальний період життя) та роз-
робка науково обґрунтованих про-
позицій, спрямованих на створення
сучасного медико-юридичного забез-
печення відповідного напрямку охо-
рони здоров'я.

Дослідження виконано відпо-
відно до планів науково-дослід-
них робіт Державного підприємства

«Інститут паліативної та хоспісної допомоги МОЗ України» і Державного навчально-науково-методичного центру паліативної та хоспісної медицини Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (далі – НМАПО імені П. Л. Шупика) МОЗ України (2020–2014):

- «Вивчення та медико-статистичний аналіз стану та потреб в забезпеченні медико-соціальною допомогою пацієнтів з важкими невиліковними хворобами та обмеженим прогнозом життя з метою створення в Україні сучасної системи ПХД»;

- «Вивчення існуючих, розробка та наукове обґрунтування впровадження новітніх принципів та методів симптоматичної (паліативної) допомоги особам з важкими невиліковними хворобами та обмеженою тривалістю (прогнозом) життя з метою розробки наукових засад медичного обслуговування пацієнтів в ПХМ»;

- «Вивчення існуючого стану та розробка організаційної моделі амбулаторного обслуговування паліативних пацієнтів в міській та сільській місцевості»;

- «Клініко-фармакологічне дослідження застосування ад'ювантних лікарських засобів в паліативній та хоспісній медицині».

На підставі проведених наукових досліджень і з урахуванням рекомендацій ВООЗ та національних експертів, зокрема представників НГО, фахівцями Державного підприємства «Інститут паліативної та хоспісної медицини МОЗ України» (далі – ДП ІПХМ) і кафедри паліативної та хоспісної медицини НМАПО імені П. Л. Шупика було вперше виконано

експертні розрахунки щорічних потреб в Україні в професійній паліативній та хоспісній медичній допомозі, що складають близько 425 тис. осіб на рік. Наведені розрахунки знайшли відбиття в наукових публікаціях, офіційних звітах про діяльність ІПХМ, доповідних листах, проектах нормативних документів, представлених до МОЗ України протягом 2009–2012 рр., і відповідають пізнішим оцінкам міжнародних експертів Human Rights Watch (2011 р.).

До обов'язкових міжнародних актів в Україні, як правило, належать лише найбільш загальні документи, що містять права і свободи, які мають гарантуватися людині в цивілізованому суспільстві, і головне – право на життя та отримання медичної допомоги при хворобі та в старості. Найважливішими з них є такі:

- Загальна декларація прав людини (Universal Declaration of Human Rights – UDHR), прийнята Організацією Об'єднаних Націй 10 грудня 1948 р.;

- Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод (1950 р., яка захищає громадянські та політичні прав людини;

- Європейська соціальна хартія (1961), присвячена захисту соціальних та економічних прав людини;

- Лісабонська декларація прав пацієнта, прийнята Всесвітньою медичною асоціацією (ВМА) 1981 року;

- Конвенція про права дитини, що прийнята Асамблеєю ООН 1989 року та набула чинності в Україні з 27 вересня 1991 р.;

- Познанська Декларація про розвиток паліативної допомоги у Східній Європі (1998);

- Резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи «Про права хворих і помираючих людей», прийнята 1999 року;

- Рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо розбудови ефективної наркополітики (2000);

- Паризька хартія по боротьбі з раком (2000). Цей міжнародний нормативно-правовий документ, що прийнятий 2000 року, формулює основні засади і вимоги до контролю хронічного больового синдрому в онкологічних пацієнтів (ст. VIII). Україна приєдналася до Хартії 2007 року. На жаль, засади та принципи ПХ стосовно паліативної допомоги онкохворим, зокрема в частині знеболення, майже не виконуються;

- Європейська хартія про права пацієнтів (Рим, листопад 2002 р.), в якій зокрема наголошується на таких правах пацієнта, як право на профілактичні заходи, на доступність медичної допомоги, на інформацію, на згоду, на свободу вибору, на приватність і конфіденційність, на запобігання, по можливості, стражданню та болю;

- Рекомендації (Рес. 2003) державам-учасникам (серед них і Україна) з організації паліативної допомоги, прийняті 2003 р. Комітетом Міністрів Ради Європи;

- Резолюція 1649 Парламентської Асамблеї Ради Європи (2009), прийнята 28 січня 2009 р.

В останній Декларації, що була прийнята за доповіддю Голови Комітету з питань соціальної політики, охорони здоров'я та сім'ї Wolfgang Wodarg (Germany, Socialist Group), було ухвалено спеціальний документ

«Palliative care: a model for innovative health and social policies» («Паліативна допомога: модель інноваційної політики в галузі охорони здоров'я та соціальних питань»). В означених документах містяться також рекомендації для урядів різних держав щодо розбудови ефективної наркополітики та важливі положення, які вказують на необхідність збільшення доступності аналгетичних засобів для пацієнтів, що їх потребують у лікувальних цілях.

Не мають обов'язкового характеру для України, але враховуються при розробці власного законодавства та в медичній практиці і документи Всесвітньої медичної асоціації (ВМА) щодо питань охорони здоров'я:

- Декларація щодо евтаназії (1987), прийнята 39-ю сесією Всесвітньої Медичної Асоціації (Мадрид, жовтень 1987) – неурядової міжнародної організації (Париж, 1947), що об'єднує національні медичні організації з 80 країн світу. У Декларації ВМА зазначається, що евтаназія як акт навмисного позбавлення життя пацієнта, навіть за його проханням, або на підставі звернення з таким проханням його близьких (родини), є неетичною з точки зору лікарської та загальнолюдської етики. Разом із тим у документі підкреслюється необхідність поваги з боку лікаря до бажання хворої людини не протидіяти природній течії процесу вмирання в термінальній стадії захворювання;

- Рекомендації з надання медичної допомоги в сільській місцевості (1983);

- Дванадцять принципів надання медичної допомоги в будь-якій системі охорони здоров'я (1983);

- Заява про політику у сфері охорони здоров'я дітей (1987);

- Заява про політику у сфері лікування смертельно хворих пацієнтів, які відчувають хронічний біль (1990).

Таким чином, можна вказати на декілька прав людини, які найчастіше визнаються більшістю держав. Це право на свободу, задоволення та реалізацію певних потреб, на отримання необхідних благ, реалізацію духовних і моральних інтересів. Але незважаючи на прийняття останнім часом світовою спільнотою важливих базових документів, у світі до сьогодні не існує єдності і згоди щодо визнання загальних для всіх країн невід'ємних прав людини.

Тому вказаний вище перелік невід'ємних прав і свобод людини було в останні роки доповнено «правом на достойну (гідну) смерть» («death with dignity»). Розуміння смерті як факту небуття і як процесу помирання виявилось важливим у практичному й теоретичному плані. Зрештою почалася дискусія щодо права людини на гідну смерть і на евтаназію.

Значним кроком в означеному напрямку стало прийняття Парламентською асамблеєю Ради Європи 1999 року резолюції «Про права хворих і помираючих людей». У ній зокрема зазначається, що «істинні інтереси хворого не завжди можуть бути враховані шляхом надмірного застосування найсучасніших технік, що продовжують життя...». У резолюції також наголошено, що «пацієнти, які помирають, у більшості випадків хочуть померти мирно й гідно, по можливості при розраді та підтримці з боку їх родини й друзів».

Адміністративно-правове регулювання питань надання паліативної та хоспісної допомоги на національному рівні регулюється такими нормативними документами України:

- Закон України «Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я... від 7 липня 2011 р. № 3611-VI «Ст. 35-4. Паліативна допомога»;

- Постанова КМ України від 13 травня 2013 р. № 333 «Про затвердження порядку придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я»;

- Наказ МОЗ України № 463 від 26 червня 2009 р. «Про затвердження заходів щодо розвитку паліативної допомоги в Україні на 2009–2010 рр.»;

- Наказ МОЗ України від 22 липня 2009 р. № 529 «Про створення формулярної системи забезпечення лікарськими засобами закладів охорони здоров'я». «Державний формуляр лікарських засобів. Випуски 2010, 2011 р. Дод. 8. Формуляр лікарських засобів для надання паліативної допомоги»;

- Наказ МОЗ України «Про організацію діяльності та функціонування закладу охорони здоров'я особливого типу «Хоспіс», відділення/палати паліативної та хоспісної медицини та спеціалізованої мультидисциплінарної мобільної бригади паліативної допомоги «Хоспіс вдома» (проект). – Оприлюднення на сайті МОЗ України 10 грудня 2010 р.;

- Наказ МОЗ України від 15 липня 2011 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку

потреби населення у медичній допомозі. П. V-Розрахунок потреби населення у паліативній допомозі»;

- Наказ МОЗ України від 4 листопада 2011 р. № 759 «Про створення робочої групи з питань удосконалення нормативно-правових актів щодо знеболення паліативних пацієнтів з хронічним больовим синдромом»;

- Наказ МОЗ України від 7 листопада 2011 р. № 768 «Про затвердження табелів матеріально-технічного оснащення та примірних штатних нормативів закладу охорони здоров'я «Хоспіс», виїзної бригади з надання паліативної допомоги «Хоспіс вдома», паліативного відділення»;

- Наказ МОЗ України від 25 квітня 2012 р. № 311 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації паліативної медичної допомоги при хронічному больовому синдромі»;

- Методичні рекомендації щодо використання лікарського засобу «Дюрогезик (трансдермальна система)» – Затверджено Наказом Комітету з контролю за наркотиками МОЗ України № 102 від 16 липня 2009 р.;

- Методичні рекомендації МОЗ України «Порядок направлення пацієнтів до закладів охорони здоров'я різних рівнів надання медичної допомоги... Порядок направлення пацієнтів для надання паліативної допомоги в хоспісах та інших закладах медико-соціальної допомоги». – Розроблено разом з Ін-том стратегічних досліджень МОЗ України, 2010;

- Методичні рекомендації щодо розрахунку потреби населення у медичній допомозі п. V – Розрахунок потреби населення у паліативній до-

помозі. – Наказ МОЗ України від 15 липня 2011 р. № 420;

- Наказ МОЗ України «Про організацію паліативної допомоги в Україні», затверджений за № 41 від 21 січня 2013 р.;

- Наказ МОЗ України від 1 лютого 1913 р. № 77 про державну реєстрацію лікарського засобу Морфіну сульфат в таблетках;

- Методичні рекомендації застосування трансдермальних лікарських форм фентанілу в лікуванні хронічного больового синдрому в онкології – 2014 р.

Упродовж 2008–2012 рр. фахівцями ДП «Інститут паліативної та хоспісної медицини МОЗ України», кафедри ПХМ НМАПО імені П. Л. Шупика за участі структурних підрозділів МОЗ України та громадських організацій, насамперед Всеукраїнської ради захисту прав та безпеки пацієнтів і ВБО «Ліга сприяння розвитку паліативної та хоспісної медицини», було розроблено низку важливих нормативно-правових актів щодо розвитку паліативної та хоспісної медицини в Україні.

Однак, як свідчить аналіз наявної медико-юридичної ситуації, здійснений нами, головною нагальною проблемою, що стосується правового захисту паліативних пацієнтів в Україні, є порушення їхнього права одержати при потребі необхідне лікування та медико-соціальний догляд, які мають бути доступні для важко хворих осіб цілодобово і надаватися в обсязі, прийнятному для пацієнта, відповідно до міжнародних норм і затверджених МОЗ України національних стандартів та клінічних протоколів.

Слід також зазначити, що в Україні поки що взагалі бракує спеціальних юридичних норм, які б на зразок міжнародних нормативно-правових документів передбачали необхідні організацію, адміністративний механізм і медико-соціальні взаємовідносини та процедури щодо втілення у практику забезпечення прав людини на ефективну паліативну допомогу в разі важкої невиліковної хвороби, інвалідності, настання старості, що забезпечувала б покращання якості життя пацієнта, зменшення страждань і збереження людської гідності в останні дні та години життя.

Крім того в Україні до сьогодні взагалі не вироблено методологічних засад дослідження прав інкурабельного хворого як людини і громадянина, відсутні й спеціальні закони, відомчі нормативні акти та відповідні стандарти й протоколи, що регулюють правовідносини при наданні паліативної допомоги, зокрема при застосуванні сильнодіючих лікарських засобів з класів наркотичних і психотропних препаратів. Усе це потребує спеціальних медико-юридичних досліджень, адміністративного регулювання виконавчих органів влади, розробки обґрунтованих пропозицій щодо створення сучасної нормативно-правової бази паліативної та хоспісної допомоги в нашій країні, що має ґрунтуватися на сучасних засадах адміністративного та цивільного права.

У результаті відсутності в Україні сучасної нормативно-правової бази стосовно забезпечення невід'ємних особистісних прав невиліковно хворих і пацієнтів, які помирають, на

отримання необхідної фармакотерапевтичної допомоги [6, с. 295] сотні тисяч пацієнтів у термінальній стадії онкологічних та багатьох хронічних невиліковних захворювань, які потребують паліативної та хоспісної допомоги, помирають вдома наодинці, страждаючи від болю, депресії, інших обтяжливих симптомів хвороби, за відсутності необхідного знеболення, професійного догляду, соціальної та психологічної підтримки.

Можемо зробити висновок про те, що основною причиною зазначеної ситуації є нерозвиненість в Україні сегменту медичного права в частині спеціальних прав паліативного пацієнта [10, с. 100], практична невідпрацьованість науково-методологічних засад щодо захисту особистісних та громадянських прав інкурабельних хворих, а потому й відсутність спеціальних законів, урядових постанов та підзаконних нормативних актів МОЗ України, зокрема відповідних стандартів і протоколів, що мають регулювати правовідносини між пацієнтом (його близькими або юридичними представниками) і закладом охорони здоров'я та медичним персоналом і пацієнтом при наданні паліативної допомоги. Відповідно до зазначеного робляться тільки перші кроки в напрямку створення державної системи підготовки медичних і соціальних фахівців, які надають паліативну допомогу [13, с. 30].

Виходячи із зазначеного, а також із наукового аналізу чинних законодавчих актів, наказів і інструктивних документів МОЗ України, сучасної медичної практики, можна зробити науково обґрунтований висновок, що

проблема створення та розвитку сучасної нормативно-правової бази забезпечення прав паліативних пацієнтів в Україні є надзвичайно актуальною соціальною проблемою, утім чимало теоретично та практично важливих медико-юридичних питань, які стосуються цієї проблеми, залишаються невирішеними, а стан надання ПХД в Україні, особливо в частині забезпечення пацієнтів новітніми ЛЗ з класу опіоїдних анальгетиків, є незадовільним, що й обґрунтовує актуальність і науково-практичну значущість таких досліджень.

У результаті нашого дослідження проаналізовано наявну в світі та Україні нормативно-правову базу паліативної та хоспісної допомоги та розроблено пропозиції, нормативні акти щодо підвищення ефективності вдосконалення та впровадження адміністративно-правового механізму регулювання питань медичної допомоги пацієнтам з хронічними невиліковними хворобами та обмеженим прогнозом життя на державному рівні.

Список використаних джерел:

1. Губський Ю. І. Забезпечення належної якості паліативної та хоспісної допомоги шляхом розробки та впровадження стандартів медичної допомоги та клінічних протоколів / Губський Ю. І., Царенко А. В., Бабійчук О. М., Шевчик А. Л. // Підвищення якості медичної допомоги: наукові засади та практичні результати (мат. Всеукр. наук.-практ. конф., 22 жовтня 2010 р.). – К., 2010. – С. 30.
2. Губський Ю. Діяльність Інституту паліативної та хоспісної медицини МОЗ України у 2010 році щодо удосконалення нормативно-правової бази паліативної та хоспісної медицини в Україні / Губський Ю. І., Царенко А. В., Бабійчук О. М., Шевчик А. Л. // Медичне право. – 2011. – № 2. – С. 4–16.
3. Губський Ю. І. Нормативно-правова база та застосування наркотичних (опіоїдних) анальгетиків в паліативній та хоспісній медицині в Україні: стан та проблеми / Губський Ю. І., Царенко А. В., Бабійчук О. М., Шевчик А. Л. // Фармацевтичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 3–9.
4. Губський Ю. І. Формулярна система в паліативній та хоспісній медицині: концептуальні підходи та досвід створення першого державного формуляру; анальгетичні засоби / Губський Ю. І., Морозов А. М., Бобров О. Є, Афанасенко О. В., Бабійчук О. М. // Фармацевтичний журнал. – 2011. – № 2. – С. 14–17.
5. Губський Ю. І. Біоетичні проблеми в паліативній та хоспісній медицині в Україні / Губський Ю. І., Брацюнь Л. П., Бабійчук О. М. // IV Національний Конгрес з біоетики. – К., 2010. – С. 127.
6. Хобзей М. К. Контроль болю в онкології. Адапована клінічна настанова, заснована на доказах / Хобзей М. К., Губський Ю. І., Ліщишина О. М., Бабійчук О. М. та ін. – К.: МОЗ України, 2011. – 295 с.
7. Губський Ю. І. Покращення міжвідомчої та міжсекторальної координації та співпраці у галузі паліативної та хоспісної допомоги / Губський Ю. І., Царенко А. В., Вольф О. О., Бабійчук О. М. // Мат. Всеукр. наук.-практ. конф. «Соціальна політика щодо невиліковно хворих». – К., 2012. – С. 3–20.
8. Бабійчук О. М. Нормативно-правова база паліативної допомоги в Україні: міжнародний та національний вимір / О. М. Бабійчук // Актуальні питання надання паліативної та хоспісної допомоги в Україні // Мат. Першої наук.-практ. конф. – К., 2012. – С. 159–162.
9. Губський Ю. І. Стан та організація паліативної та хоспісної медицини: український вимір / Губський Ю. І., Царенко А. В., Бабійчук О. М., Вольф О. О. // Мат. Першого нац. конгресу з паліативної

допомоги, м. Київ, 26–27 вересня 2012 р.). – К., 2012. – С. 55–56.

10. Звіт за результатами дослідження щодо дотримання прав тяжкохворих (невиліковних) громадян і членів їх родин в Україні / [Бабійчук О., Вольф О., Гавришева І., Говда Н., Губський Ю. та ін.]. – К.: Університет «Україна», 2013. – 100 с.

11. Губський Ю. І. Покращення міжвідомчої та між секторальної координації та співпраці у галузі паліативної та хоспісної допомоги / Губський Ю. І., Царенко А. В., Вольф О. О., Бабійчук О. М. // Соціальна політика щодо невиліковно хворих : мат. Всеукр. наук.-практ. конф. 15–16 березня 2012 р. – К., 2012. – С. 3–20.

12. Губський Ю. І. Невідкладна допомога в паліативній та хоспісній медицині: клініко-фармацевтичні, біоетичні та медико-правові аспекти / Губський Ю. І., Бобров О. С., Царенко А. В., Бабійчук О. М., Толстих О. І. // Актуальні питання медицини невідкладних станів : мат. наук.-практ. конф., присв. 25-річ. створ. каф. медицини невідкладних станів НМАПО ім. П. Л. Шупика. – Вінниця, 2013. – С. 20–25.

13. Губський Ю. І. Паліативна та хоспісна медицина: принципи, фармакотерапевтичні та немедикаментозні підходи / Губський Ю. І., Царенко А. В., Бабійчук О. М. // Місце народної і нетрадиційної медицини в паліативній допомозі : мат. Міжн. наук.-практ. конф., присв. Всесвітньому Дню паліативної та хоспісної допомоги, 10–11 жовтня 2013 р. – К., 2013. – С. 30–32.

14. Губський Ю. І. Право на забезпечення реабілітаційним обладнанням і інформацією у сфері паліативної та хоспісної допомоги в Україні / Губський Ю. І., Царенко А. В., Вольф О. О., Толстих О. І., Бабійчук О. М., Шевчик А. Л. // Актуальні питання надання паліативної та хоспісної допомоги в Україні. Медико-юридичні та фармацевтичні аспекти : мат. другої наук.-практ. конф. – К., 2013. – С. 87–94.

15. Бабійчук О. М. Нормативно-правова база паліативної допомоги, як напрямок медичного права. Стан та перспективи розвитку в Україні / О. М. Бабійчук // Актуальні питання надання паліативної та хоспісної допомоги в Україні. Медико-юридичні та фармацевтичні аспекти : мат. другої наук.-практ. конф. – К., 2013. – С. 43–48.

Бабійчук О. М. Адміністративно-правове регулювання та юридическі аспекти в паліативній та хоспісній медицині.

В науковій статті розкриті питання адміністративно-правового регулювання надання паліативної та хоспісної медицини в Україні та відповідності нормативних актів міжнародним стандартам.

Ключеві слова: адміністративне право, паліативна та хоспісна допомога, медичне право, пацієнт, права та свободи громадян.

Babiychuk O. M. Administrative-legal regulation and legal aspects of palliative and hospice medicine.

In the scientific article the issues of administrative and legal regulation of palliative and hospice medicine in Ukraine and compliance regulations with international standards are investigated.

Key words: administrative law, palliative and hospice care, medical law, patient, the rights and freedoms of citizens.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2014